

Leerplichtwet, verzuim inschrijving als leerling¹

Verzuim van de verplichting minderjarig kind in te schrijven als leerling.

Ktr Rotterdam 9 juli 1982, RV 1983, 118

feiten: Een Turkse man (A) wordt ten laste gelegd dat hij, terwijl hij als vader het gezag uitoefent over, danwel met de feitelijke verzorging is belast van zijn dertienjarige dochter en daarvoor verantwoordelijk kan worden geacht, verzuimd heeft haar als leerling van een school in te schrijven. A voert aan dat hij haar naar Nederland heeft gehaald om haar zieke moeder te helpen, en dat als zij naar school moet A genoodzaakt is haar terug te zenden naar Turkije om zijn vader en moeder te helpen.

De Ktr acht het ten laste gelegde bewezen. Het bewezen verklaarde is strafbaar gesteld. Bij het onderzoek ter terechtzitting is niet gebleken van omstandigheden welke strafbaarheid van het feit of van de verdachte uitsluiten. Het overtreden voorschrift (art. 2 Leerplichtwet) is niet in strijd met het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Verdachte A is strafbaar. De straftoemeting wordt bepaald aan de hand van de aard van de overtreding en de omstandigheden waaronder deze is gepleegd, waarbij wordt overwogen 'dat een oogmerk van algemene preventie de straftoemeting niet zodanig mag beheersen, dat A in verhouding tot de straftoemeting in soortgelijke gevallen bijzonder wordt getroffen'.

Volgt veroordeling tot een geldboete van *f* 500, – waarvan *f* 300, – voorwaardelijk (en een gebod de dochter als leerling in te schrijven).

Annotatie: C.A. Groenendijk, in: RV 1983, 118

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

Leerplichtwet:

Art. 2 bevat de verplichting een minderjarige als leerling in te schrijven.

Art. 3 bevat bepalingen inzake de leeftijd vanaf welke en tot welke een minderjarige als leerling ingeschreven dient te staan. Art. 26 geeft een strafbepaling bij het niet nakomen van de plicht ex art. 2. Artt. 5 en 15 geven omstandigheden aan waarin een vrijstelling van de inschrijfplichting verleend kan worden. Art. 22 leden 1 en 2 bevatten regelen inzake onderzoek naar de reden voor vrijstelling van de verplichting de minderjarige als leerling in te schrijven.

Circulaire Minister van Onderwijs en Wetenschappen 2 juni 1981, C 810 186 BO/KL 636 348 betreffende verzuim van leerlingen uit de culturele minderheidsgroepen

Wetboek van Strafrecht:

Artt. 14a t/m 14c, 23, 24, 24c: straftoemeting

Art. 91: Toepasselijkheid van deze bepalingen op andere wetten

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

Aan het gedrag van een islamitische vader die zijn dochter niet als leerling inschrijft kunnen diverse door de Islam geïnspireerde motieven ten grondslag liggen. Een aantal hiervan zal voor de vader ook in zijn land van herkomst gelden. De aanwezigheid in een niet-islamitische samenleving kunnen deze motieven versterken en er nieuwe aan toevoegen.

Zij kunnen herleid worden tot ten minste twee gedachten:²

De eerste betreft de rol van de vrouw in de islamitische samenleving. Volgens de *shari'a* is de vrouw belast met het voeren van de huishouding en de niet-financiële verzorging van gezinsleden. De tweede gedachte betreft (de bescherming van) de eer en goede naam van de familie. In islamitische maatschappijen wordt hieraan bijzonder veel waarde gehecht. Hoe meer vrijheden een dochter van moslim-ouders, ook buitenshuis, heeft, des te groter is het risico dat zij de familie-eer in gevaar brengt. Het garanderen van en toezicht houden op haar opvoeding, wordt moeilijker wanneer de dochter wordt geconfronteerd met een 'vrije' levenswijze, hetgeen met name geldt in een westerse samenleving. Daarbij komt nog dat zij in aanraking met ongehuwde, ook niet islamitische mannen komt. Niet ondenkbeeldig is dat zij niet meer wenst te huwen met de door haar ouders aangegeven huwelijkspartner, of erger nog, wenst te huwen met een niet-moslim. De mannelijke familieleden zijn veelal de eerst verantwoordelijken om de eer van hun dochter/zus en familie te beschermen. Door haar thuis te houden wordt een aantal potentiële problemen ontlopen.

Nadere beschouwingen over de beslissing

Is verzuim van de verplichting om een minderjarige als leerling in te schrijven niet of minder verwijtbaar wanneer dit geschiedt onder morele druk?

De kantonrechter acht het te laste gelegde bewezen. De reden voor het verzuim levert geen strafuitsluitingsgrond op, omdat bij het onderzoek ter terechtzitting niet is gebleken van omstandigheden welke strafbaarheid van het feit of van de verdachte uitsluiten. Uit de gepubliceerde uitspraak blijkt niet dat ofwel door (een der) partijen, ofwel door de rechter zelf, de aandacht gevestigd is op niet-Nederlandse culturele en/of religieuze achtergronden. De vader beroept zich in casu in het bijzonder op de omstandigheid dat zijn dochter in huis nodig is voor de verzorging van haar zieke moeder.

Het is dan ook juist wanneer de kantonrechter op grond hiervan zegt dat uit het onderzoek niet is *gebleken* van dergelijke omstandigheden. De Hoge Raad heeft echter in een uitspraak van 1968³ voor schulduitsluiting voldoende geacht dat *aannemelijk* wordt gemaakt dat omstandigheden aanwezig zijn die strafbaarheid van verdachte uitsluiten. De omstandigheden die in de onderhavige casus bekend zijn, hebben volgens de kantonrechter ook niet tot schulduitsluiting kunnen leiden. Bij de straftoemeting kan de rech-

ter rekening houden met aard en omstandigheden. De kantonrechter ziet in casu geen reden een lichtere straf op te leggen dan in andere gevallen waar art. 2 Leerplichtwet overtreden wordt. De kantonrechter stelt zich, zonder dat van een (ambtshalve) verdieping in de achtergronden van betrokkene is gebleken, op het standpunt dat vanuit een oogpunt van algemene preventie verzuim van de leerplichtwetverplichting niet ongestraft mag blijven. De reden mag echter niet leiden tot een zwaardere strafoplegging dan geschiedt in soortgelijke gevallen (waarin (islamitische) culturele achtergronden geen rol spelen).

Noten

1. Hoewel bij dit onderzoek slechts één gepubliceerde beslissing is aangetroffen in het kader van de Leerplichtwet, is bekend dat zich op dit gebied talloze zaken hebben afgespeeld, die, voor zover bekend, steeds op dezelfde wijze zijn beslist als de onderhavige uitspraak.
2. Zie o.a. R. Peters, *Van vreemde herkomst*, Bussum 1982, p. 101; Mehmet Bekir Sakici, *Haber* 3 maart 1984, p. 5.
3. HR 16 januari 1968, NJ 1969, 2.